

1 เหตุผลประกอบในการกำหนดมาตรการเพื่อขับเคลื่อนอนามัยด้านแม่ ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ PIRAB

2 *****

3 สืบเนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals:
4 SDGs) ใน ๑๕ ปีข้างหน้าที่จะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประชาคมโลก ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี ๒๕๕๘ ถึง
5 เดือนสิงหาคม ๒๕๗๓ ครอบคลุมระยะเวลา ๑๕ ปี ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมาย (Goals) ๑๖๙ เป้าประสงค์
6 (Targets) เป้าหมายที่ ๓ สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุก
7 วัย (Good health and well-being: Ensure healthy lives and promote well-being for all)
8 กำหนดให้อัตราการเสียชีวิตของเด็กทั่วโลกลดลงกว่าร้อยละ ๕๐ และการเสียชีวิตของมารดาตลลงร้อยละ ๔๕
9 ในระหว่างปีพ.ศ.๒๕๔๓ ถึง พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งการเสียชีวิตบางรายที่ผ่านมาสามารถหลีกเลี่ยงโดยการป้องกันและ
10 การรักษาได้ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ภายในปีพ.ศ. ๒๕๗๓ดั่งนั้น
11 แผนพัฒนาฉบับที่ ๑๒ จึงกำหนดให้อัตราส่วนการตายมารดาไม่เกิน ๑๕ ต่อการเกิดมีชีพแสนคนในปี ๒๕๖๔
12 (ปี ๒๕๖๒ ไม่เกิน ๑๗ ต่อการเกิดมีชีพแสน)

13 การดำเนินงานในเขตสุขภาพที่ ๗ มีมาตรการป้องกันและแก้ไขมารดาตายระดับเขตที่ถ่ายทอดสู่พื้นที่
14 โดยคณะอนุกรรมการอนามัยแม่และเด็กเขตสุขภาพที่ ๗ ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ พบว่ามี
15 มารดาตาย ๙ รายคิดเป็นอัตราส่วน ๓๒.๕๐ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน จากสาเหตุการตายคือ ๑)จังหวัด
16 ขอนแก่นมีมารดาตาย ๕ ราย: HIV ๑ ราย, Unknown ๒ ราย, Pulmonary embolism ๑ ราย และ Brain
17 tumor ๑ ราย๒) จังหวัดกาฬสินธุ์มีมารดาตาย ๒ ราย : Abortion ๑ ราย และSuicide ๑ ราย ๓) จังหวัด
18 ร้อยเอ็ด มีมารดาตาย ๑ ราย : Pulmonary embolism ๑ ราย และ๔) จังหวัดมหาสารคามมีมารดาตาย จาก
19 สาเหตุ Brain tumor ๑ ราย ผลการวิเคราะห์พบว่ามีปัจจัยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ ๑) กระบวนการให้บริการ
20 ของสถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ ทักษะและความเชี่ยวชาญของบุคลากร ระบบการสื่อสาร และการส่งต่อ
21 ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Delay in receiving adequate health care) ๒) ความตระหนักและรอบรู้
22 เกี่ยวกับภาวะเสี่ยงของหญิงตั้งครรภ์ และหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น (Delay in decision to seek care) เขตสุขภาพ
23 ที่ ๗ จึงได้มีการทบทวนมาตรการและมีมติให้ทุกจังหวัดและทุกสถานบริการดำเนินการเพื่อเป็นการป้องกัน
24 เพิ่มเติมนอกเหนือจาก Action plan ที่ทุกจังหวัดได้ดำเนินการแล้ว

25 ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น ดำเนินงาน ด้านแม่ภายใต้โครงการมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต และ
26 โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงาน นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2
27 ในปี 2563 โดยการบูรณาการงบประมาณในการดำเนินงานร่วมกันทั้งงบประมาณ ของกรมอนามัย และได้รับ
28 การสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานเขตสุขภาพที่ 7 โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพอนามัยกลุ่มสตรี
29 และเด็ก 0-5 ปี (MCHB) และคณะทำงานทบทวนกรณีมารดาตาย (MDSR) เขตสุขภาพที่ 7 เพื่อออกเป็น
30 มาตรการการป้องกันมารดาและแก้ไขมารดาตาย เขตสุขภาพที่ 7 และ Early warning signs เพื่อขับเคลื่อน
31 และดำเนินงานทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และในระดับชุมชน ตามรายประเด็นปัญหาของ
32 แต่ละพื้นที่ ศูนย์อนามัยได้ติดตามเยี่ยมเสริมพลัง และสนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือลูกเกิดรอด
33 แม่ปลอดภัย มีกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

34 P : Partner ขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานในการประชุม คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพอนามัย
35 กลุ่มสตรีและเด็ก 0-5 ปี (MCHB) และคณะทำงานทบทวนกรณีมารดาตาย (MDSR) เขตสุขภาพที่ 7 ทั้งใน
36 ระดับเขต ถ่ายทอดนโยบายลงสู่ ระดับอำเภอภายใต้ ขับเคลื่อนนโยบายมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิตและ
37 โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2
38 โดยบูรณาการโครงการสำคัญของกรมอนามัย กำหนดกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่หญิงวัยเจริญพันธุ์ภายใต้โครงการ
39 สาวไทยแถมแดง กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ตามตัวชี้วัดโครงการที่เกี่ยวกับสุขภาพแม่และเด็ก ทั้งด้านโภชนาการ
40 สุขภาพมารดา

41 I : Invest ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น ได้รับเงินงบประมาณจากโครงการการดำเนินงาน ขับเคลื่อน
42 นโยบายมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต และโครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานนโยบายและยุทธศาสตร์การ
43 พัฒนามาตรฐานการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 กรมอนามัยและเขตสุขภาพที่ 7

44 R : Regulate and Legislate ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพอนามัย
45 กลุ่มสตรีและเด็ก 0-5 ปี (MCHB) และคณะทำงานทบทวนกรณีมารดาตาย (MDSR) เขตสุขภาพที่ 7 กำหนด
46 ตัวชี้วัดโครงการที่เกี่ยวกับสุขภาพแม่และเด็ก ทั้งด้านโภชนาการ สุขภาพมารดา โดยกำหนด และกำหนดให้
47 เป็นตัวชี้วัดสำคัญในระดับเขต มีการติดตามผ่านคณะกรรมการระดับเขตในการตรวจราชการและการเยี่ยม
48 เสริมพลังมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก

49 A : Advocate ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น ร่วมคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพอนามัยกลุ่มสตรีและ
50 เด็ก 0-5 ปี (MCHB) และคณะทำงานทบทวนกรณีมารดาตาย (MDSR) เขตสุขภาพที่ 7 ออกข้อสั่งการมาตรการ
51 การป้องกันมารดาและแก่ไขมารดาตาย เขตสุขภาพที่ 7 และ Early warning signs เขตสุขภาพที่ 7 มาตรการ
52 ฯ(เพิ่มเติม) เพื่อลดอัตราส่วนการตายมารดา

53 B : Build Capacity ผู้บริหารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่นเป็นประธาน คณะอนุกรรมการพัฒนา
54 คุณภาพอนามัยกลุ่มสตรีและเด็ก 0-5 ปี (MCHB) และคณะทำงานทบทวนกรณีมารดาตาย (MDSR) เขต
55 สุขภาพที่ 7 เพื่อออกมาตรการการป้องกันมารดาและแก่ไขมารดาตาย เขตสุขภาพที่ 7 และ Early warning
56 signs เขตสุขภาพที่ 7 มาตรการ ฯ(เพิ่มเติม) เพื่อลดอัตราส่วนการตายมารดา

57 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 58 - การดูแลหญิงวัยเจริญและหญิงตั้งครรภ์กลุ่มโรคทางอายุรกรรมและโรคทางจิตเวชต้องพบสูติแพทย์
- 59 เพื่อคุมกำเนิดที่โรงพยาบาล
- 60 - อสม. และรพ.สต. ค้นหา หญิงวัยเจริญพันธุ์ และหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงเข้าระบบการดูแล หรือ
- 61 กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงและหญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อม เพื่อเข้าสู่ระบบ RSA
- 62 - ขับเคลื่อนการใช้ Guideline ในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ติดตามเสพติดในโรงพยาบาลทุกระดับ
- 63 - ทำ RCA ในหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี
- 64 - เพิ่มช่องทางคุมกำเนิดกึ่งถาวรในวัยรุ่นโดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และเพิ่ม Stock ยาฝัง
- 65 คุมกำเนิดทุกโรงพยาบาล